

Державна (підсумкова) атестація за освітніми програмами основної загальної освіти

Державний екзамен з УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Варіант 4204

Інструкція до виконання роботи

Екзаменаційна робота складається з двох частин, що містять 8 завдань. На виконання екзаменаційної роботи з української мови відводиться 3 години (180 хвилин).

Частина 1 складається з 7 завдань (1-7). Завдання частини 1 вимагають проведення різних видів аналізу слова, речення, тексту.

Відповідями до завдань 1-7 є слово (кілька слів) або послідовність цифр. Відповідь запишіть у поле відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у бланк відповідей № 1.

КВМ

Бланк

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д
5	2	6	1	3

 7 5 2 6 1 3

Відповідь: РАСКИДАТЬ ИСПУГАТЬ. 9 Р А С К И Д А Т Ь И С П У Г А Т Ь

Відповідь: 1 2 4 14 1 2 4

Завдання частини 2 виконується на основі того ж тексту, який Ви читали, працюючи над завданнями частини 1. Приступаючи до частини 2 роботи, виберіть одне з трьох запропонованих завдань (8.1, 8.2 або 8.3) і дайте письмову розгорнуту аргументовану відповідь. Це завдання виконується на бланку відповідей № 2.

Усі бланки заповнюються яскравими чорними чорнилами. Допускається використання гелевої або капілярної ручки.

На екзамені дозволено користуватися орфографічним словником.

При виконанні завдань можна користуватися чернеткою. **Записи у чернетці, а також у тексті контрольних вимірювальних матеріалів не враховуються при оцінюванні роботи.**

Бали, отримані Вами за виконані завдання, сумуються.

Намагайтеся виконати якомога більше завдань і набрати найбільшу кількість балів.

Після завершення роботи перевірте, щоб відповідь до кожного завдання в бланках відповідей № 1 і № 2 була записана під правильним номером.

Бажаємо успіху!

Частина 1

Відповідями до завдань 1-7 є слово (кілька слів) або послідовність цифр. Відповідь запишіть у поле відповіді у тексті роботи, а потім перенесіть у БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ № 1 праворуч від номера завдання, починаючи з першої клітинки, без пробілів, ком та інших додаткових символів. Кожну букву або цифру пишіть в окремій клітинці відповідно до наведених у бланку зразків.

1**Синтаксичний аналіз.****Прочитайте текст.**

1) Вітер січе в обличчя. 2) Намело кучугури снігу. 3) Важко стало жити пташкам, що зимують у нас. 4) Але вони не дуже журяться. 5) Ось, весело цвірінькаючи, хвилею пролетіла згряя жвавих щигликів, чижів і коноплянок.

Укажіть варіанти відповідей, у яких правильно визначено **граматичну основу** в одному з речень чи в одній з частин складного речення тексту. Запишіть номери відповідей.

- 1) вітер січе (речення 1)
- 2) намело снігу (речення 2)
- 3) важко стало жити (речення 3)
- 4) не дуже журяться (речення 4)
- 5) пролетіла згряя (речення 5)

Відповідь: _____.

2**Пунктуаційний аналіз.**

Розставте розділові знаки. Укажіть цифри, на місці яких повинні стояти коми.

Скільки б книжок ми не читали (1) їх герої неодмінно шукають сенсу життя (2) помиляються (3) розчаровуються (4) і шукають знов свою дорогу.

Відповідь: _____.

3**Синтаксичний аналіз.**

Замініть словосполучення «**клюв орла**», утворене способом керування, синонімічним словосполученням з підрядним зв'язком **узгодження**. Напишіть утворене словосполучення.

Відповідь: _____.

Орфографічний аналіз.

Укажіть варіанти відповідей, у яких подано правильне пояснення написання виділеного слова. Запишіть номери цих відповідей.

1) **КІСТЛЯВИЙ** – спрощення не позначається на письмі у прикметниках, утворених від іменників іншомовного походження на **-ст**.

2) **ПРЕОСВЯЩЕННИЙ** – пишеться префікс **пре-** у словах старослов'янського походження.

3) **СКІЛЬКИ-НЕБУДЬ** – неозначені займенники пишуться через дефіс.

4) **КАМІНЧИК** – м'який знак після **Н** не пишеться.

5) **СПОРТТОВАРИ** – подвоєння літер відбувається на межі частин складноскорочених слів.

Відповідь: _____ .

Прочитайте текст і виконайте завдання 5–8
--

(1) Найважчі хвилини болю я переживав на уроках історії в 9 класі. (2) Мій стан був схожий на стан людини, яка йде по мінному полю, вже втомилася боятися і чекає, коли її розірве на дрібні шматочки. (3) Напроти мене, на сусідньому ряду, сидить Гриня Долматов і, не звертаючи уваги на вчительку, тицяє пальцем у телефон, голосно фиркає, штовхає Гошу Старостіна. (4) Вони починають сміятися заливисто, нестримно. (5) На них дивиться весь клас, і всі починають сміятися за компанію. (6) Не сміються тільки двоє: я і вчителька. (7) Надія Іванівна. (8) Моя мама.

(9) Уроки історії були моїм жахом, невідступним, колючим, що доводить мене до гострого болю в грудях, болю такого, що я боявся, що одного разу у мене серце вибухне, як граната... (10) Можна було відвести Гриню за ріг школи і з ним поговорити. (11) У своїй уяві я багато разів збивав його з ніг ударом кулака і безжально місив у траву тіло. (12) Але в реальності такий спосіб нічого не вирішував. (13) По-перше, Гриня був набагато сильніший за мене. (14) По-друге, навіть якби у мене вистачило сміливості і сили його побити, то я опинявся б в хибному положенні. (15) Це для мене Надія Іванівна – мама, для інших вона – звичайна вчителька. (16) Заступитися за вчительку – значить вийти з товариства учнівського братства. (17) Хоча я розумів, що ці думки про «учнівське братство» швидше за все породження слабкості і що посправжньому люблячий син найменше повинен думати про те, як на його вчинок будуть дивитися оточуючі, але я не міг знайти в собі сили, щоб зробити хоч щось. (18) Просто сидів кожен урок на історії, і мене, ніби отруйні голки, колола метушня, жарти і сміх з парти навпроти.

(19) Сутичка сталася несподівано. (20) На перерві Гриня простогнав: «Як мене задовбала ця історія...»

– (21) А ти мене задовбав, debil! – крикнув я.

(22) Настала мертва тиша. (23) Всі здивовано дивилися на мене, як на божевільного.

(24)Гриня кинувся до мене і, дихаючи вогнем, тихо запитав:

– (25)Тобі морду набити, урод?

– (26)Набий, – кивнув я. – (27)Набий, як хочеш і скільки хочеш...

(28)Тільки одна умова: ти повинен дати слово, що на уроках моєї мами ти будеш мовчати, як могильний камінь. (29)Ні звуку! (30)Отже, ось моє обличчя, ось твій кулак... (31)І твоє слово! (32)При всіх!

(33)Гриня, клекочучи від ненависті, тупо дивився на мене, потім глянув на хлопців. (34)Всі загадково мовчали, ніби знали відповідь, але, дотримуючись неписаних правил, не сміли підказувати.

– (35)Я тебе без всякого слова розмотаю... (36)Олень!

– (37)Я все зрозумів. (38)Я сказав при всіх, що я готовий. (39)Роби!

(40)Все, що завгодно! (41)Тільки дивись, хлопче, кожен тримає слово.

(42)Ну...

(43)Він вдарив мене по обличчю, важкий кулак розсік губу, потекла кров. (44)Всі, хто стояв, похитнулися, ніби спробували ухилитися від удару.

– (45)Ще? – заревів Гриня.

– (46)Я ж сказав: скільки хочеш...

(47)Долонею я витер кров з обличчя. (48)Гриня, посміхнувшись, подивився на однокласників, немов пропонуючи їм вирішити мою долю.

(49)Вони похмуро дивилися на нього. (50)Кров великими краплями зі стуком падала на підлогу.

– (51)Ти точно ненормальний! – сказав Толик Іванов, і всі пішли на урок.

– (52)Жодних телефонів. (53)Як могильний камінь... – глухо наказав я.

– (54)Пішов ти ...

(55)Мама розповідала новий матеріал, і весь клас, затамувавши подих, слухав її. (56)Гриня, насупившись, низько опустив голову і тупо дивився на пальці. (57)Я рукою прикривав розбиту губу і дивився на маму. (58)Мінне поле в моїй душі покривалося яскравими сонечками весняних кульбаб...

(За В. Захаровим)

5

Аналіз змісту тексту.

Які з висловлювань відповідають змісту тексту? Вкажіть номери відповідей.

1) Оповідач не любив однокласників, боявся їх.

2) Мати оповідача вела уроки історії в 9 класі.

3) Гриня Долматов викликав повагу однокласників своєю поведінкою на уроках історії.

4) Оповідач страждав від жартів і сміху однокласників, що заважають Надії Іванівні вести уроки.

5) Герой розповіді здобув моральну перемогу над Гринєю Долматовим.

Відповідь: _____.

6

Аналіз засобів виразності.

Укажіть варіанти відповідей, в яких засобом виразності мовлення є порівняння.

1) Мій стан був схожий на стан людини, яка йде по мінному полю, вже втомилася боятися і чекає, коли її розірве на дрібні шматочки.

2) У своїй уяві я багато разів збивав його з ніг ударом кулака і безжально місив в траву тіло.

3) Всі здивовано дивилися на мене, як на божевільного.

4) Гриня, клекочучи від ненависті, тупо дивився на мене, потім глянув хлопців.

5) Тільки одна умова: ти повинен дати слово, що на уроках моєї мами ти будеш мовчати, як могильний камінь.

Відповідь: _____.

7

Лексичний аналіз.

Знайдіть фразеологізм, який є синонімом до слова ГНІВАТИСЯ. Випишіть цей фразеологізм.

Відповідь: _____.

Не забудьте перенести всі відповіді на завдання 1-7 у бланк відповідей №1 згідно з інструкцією щодо виконання роботи. Перевірте, щоб кожна відповідь була записана в рядку з номером відповідного завдання.

Частина 2

Використовуючи прочитаний текст, виконайте на окремому аркуші ТІЛЬКИ ОДНЕ із завдань: 8.1, 8.2 або 8.3. Перед написанням твору запишіть номер обраного завдання: 8.1, 8.2 або 8.3.

8.1

Напишіть твір-роздум, розкриваючи зміст висловлювання відомого лінгвіста Михайла Вікторовича Панова: «Художній твір може містити такі слова, які знаходяться за межами літературної мови».

Аргументуючи свою відповідь, наведіть два приклади з прочитаного тексту. Наводячи приклади, вказуйте номери потрібних речень або застосовуйте цитування. Ви можете писати роботу в науковому або публіцистичному стилі, розкриваючи тему на лінгвістичному матеріалі.

Обсяг твору – не менше 70 слів.

Робота, написана без опори на прочитаний текст (не за поданим текстом), не оцінюється. Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів. Твір пишеться акуратно, розбірливим почерком.

8.2

Напишіть твір-роздум. Поясніть, як Ви розумієте фрагмент тексту: **«Мама розповідала новий матеріал, і весь клас, затамувавши подих, слухав її. Гриня, насупившись, низько опустив голову і тупо дивився на пальці. Я рукою прикривав розбиту губу і дивився на маму. Мінне поле в моїй душі покривалося яскравими сонечками весняних кульбаб...»**

Наведіть у творі 2 аргументи з прочитаного тексту, що підтверджують Ваші міркування.

Наводячи приклади, вказуйте номери потрібних речень або застосовуйте цитування.

Обсяг твору – не менше 70 слів.

Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів.

Твір пишіть акуратно, розбірливим почерком.

8.3

Як Ви розумієте значення слова **ВЧИНОК?** Сформулюйте і прокоментуйте подане Вами визначення. Напишіть твір-роздум на тему **«Що таке вчинок?»**, взявши за тезу подане Вами визначення.

Аргументуючи свою тезу, наведіть 2 приклади-аргументи, що підтверджують Ваші міркування: один приклад-аргумент наведіть з прочитаного тексту, а другий – з Вашого життєвого досвіду.

Обсяг твору – не менше 70 слів.

Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів.

Твір пишіть акуратно, розбірливим почерком.

Перевірте, щоб кожна відповідь була записана поруч з номером відповідного завдання.